

Jacco Vonhof, voorzitter van MKB-Nederland:

“Maak het mkb de norm voor beleid”

De cijfers van 2021 geven aan dat het ondanks corona gemiddeld genomen goed gaat met het mkb. Dat betekent niet dat er niet omgekeken hoeft te worden naar het mkb. Integendeel, Jacco Vonhof, voorzitter van MKB-Nederland, en SRA-bestuurslid Harry Marissen pleiten onder andere voor een betere toegang tot financiering. “Door alle regels en compliance-eisen waaraan banken moeten voldoen, lukt het nauwelijks nog om het mkb fatsoenlijk te bedienen. Dat is echt een groot probleem”, aldus Vonhof.

In 2021 laat het mkb een omzetstijging van 10% zien en een winststijging van bijna 40% ten opzichte van 2020. Dit zijn weliswaar gemiddelden en er zijn grote verschillen tussen branches en binnen branches, maar in het algemeen geven de cijfers een positief beeld.

Jacco Vonhof, voorzitter van MKB-Nederland herkent de positieve trend, maar nuanceert deze meteen: “Ik herken het beeld op macroniveau, maar op microniveau pakt dat anders uit.

In branches die het hardst geraakt zijn door corona zit bij individuele ondernemers veel ellende. Door de steunmaatregelen en doordat sommige sectoren minder hard getroffen zijn, draaien grote delen van de economie goed. De steunmaatregelen hebben gemiddeld genomen goed gewerkt. Ik zie bij deze cijfers wel het risico ontstaan dat we denken dat het iedereen wel goed gaat. Maar zo'n 220.000 ondernemers kampen met problematische schulden. Dat baart me zorgen, omdat ik merk

dat onder andere het kabinet corona al een beetje achter zich heeft gelaten. We moeten erg ons best doen om ervoor te zorgen dat deze ondernemers niet alsnog kapot gaan aan de gevolgen van corona waar zij zelf niks aan konden doen.”

SRA-bestuurslid Harry Marissen vult aan: “We hebben het hier inderdaad over een gemiddelde en binnen dat gemiddelde kan de bandbreedte heel groot zijn. Zelf vind ik de vergelijking met 2019 heel interessant. Hoe is de ontwikkeling gegaan over beide coronajaren? Je ziet dan eveneens een positief beeld gemiddeld genomen, alleen een branche als de horeca heeft in 2021 nog steeds een fors lagere omzet dan voor corona. Ik denk dat de meeste pijn bij de kleinere bedrijven zit. De grotere bedrijven

Jacco Vonhof: Zo'n 220.000 ondernemers kampen met problematische schulden. Dat baart me zorgen.

“

Jacco Vonhof: In het regeerakkoord is gelukkig veel aandacht voor het mkb, maar nu willen we het in de praktijk ook zien gebeuren.

”

zijn toch beter in staat om te schakelen in zulke omstandigheden en bedrijven zonder personeel hebben geen gebruik kunnen maken van de NOW. Een ander effect is dat we in de coronaperiode een nieuwe economie hebben leren kennen, namelijk dat veel bedrijven, inclusief de zakelijke dienstverlening, veel zaken digitaal (bijvoorbeeld via Teams) afhandelden. Bedrijven konden dus besparen op kosten. Wat ik overigens wel jammer vind, is dat we dat niet als een groot voordeel hebben ervaren, want inmiddels zijn de files weer bijna even lang als voor corona.”

Binnenlandse markt

De vraag welke invloed de nieuwe economische onzekerheden, zoals de oorlog in Oekraïne, schaarste aan grondstoffen, personeelstekorten, koopkrachtdaling en inflatie, op het mkb zal hebben, ligt voor de hand. Vonhof: “Dat is moeilijk te voorspellen. MKB-Nederland heeft vooral te maken met branches die zich richten op de binnenlandse markt. Nu zijn wereldwijd de effecten van corona zich nog aan het uitkristalliseren en daar komen deze ontwikkelin-

gen nog bij. De oorlog in Oekraïne heeft – denk ik – nu al meer schade aangericht aan de economie dan twee jaar corona. Hoe de effecten door de ketens heen bij de burger en consument terecht komen, gaan we nog zien. Nu ligt de kerninflatie op 3 tot 3,5% en de totale inflatie op 9 à 10% en dat is nog redelijk te overzien. Maar wanneer bedrijven de gestegen kosten gaan doorberekenen aan de tussenhandel en de eindklanten, stijgt ook de kerninflatie. Het kan een lastig verhaal worden als die kerninflatie stijgt en daarmee ook de koopkracht verder daalt. Voor bedrijven is het heel onzeker of de leveringsketens overeind blijven. Ook is het de vraag of ze uiteindelijk de prijsstijgingen kunnen compenseren aan afnemers in verband met lopende contracten en of ze hun productie overeind kunnen houden. Doe daar nog een ‘onsje arbeidsmarkt’ bij: de tekorten zijn groot, dus stijgen de arbeidskosten. Ondernemers staan dus voor stevige uitdagingen. Als dat allemaal tot een daling in consumentenvertrouwen leidt of tot voorzichtigheid bij de consument of tussen bedrijven onderling, bestaat het risico dat de branches die zich richten op de binnenlandse markt een forse tik krijgen.”

“In branches waar het heel erg druk is en een tekort aan personeel is, zullen bedrijven onderling flink concurreren, bijvoorbeeld bij technisch personeel en in de bouw- en installatiebranche. Daar zal de arbeidsmarkt de inflatie corrigeren, maar dat geldt lang niet voor alle werknemers. Voor een grote groep zal de koopkracht achteruitgaan”, voegt Marissen toe aan het betoog van Vonhof. “Wat ik als een van de problemen zie,

Foto Guido Benschop

is dat het mkb steeds lastiger toegang krijgt tot financiering. Ook sterke bedrijven moeten zich wapenen voor de toekomst en blijven investeren en innoveren. De toegang tot andere financieringsvormen is voor het mkb best lastig. En de grootbanken willen het bancaire segment ‘kleinzakelijk krediet’ steeds meer verruimen. Dit segment willen de banken het liefst online afhandelen zonder persoonlijk gesprek en maatwerk. Dat is een slechte situatie. Daarnaast hebben we het over de energietransitie die nu nog belangrijker is geworden door de hoge energieprijzen. De staatssecretaris is nu van plan om de normen voor groenfinanciering enorm aan te scherpen. Dat betekent dat het mkb niet meer in aanmerking komt voor deze aantrekkelijke financieringsvorm of alleen tegen hogere kosten. Dat vind ik een zorgwekkende ontwikkeling.”

Geld uit de kraan

Vonhof deelt de analyse van Marissen volledig. “We moeten niet vergeten dat er ook gewoon geld uit de kraan moet komen. Banken zijn private instellingen met aandeelhouders die winst willen maken. En wanneer krediet verlenen aan het mkb weinig of geen rendement oplevert, doen ze dat niet meer. Door alle regels en compliance-eisen waaraan banken moeten

voldoen, lukt het nauwelijks meer het mkb fatsoenlijk te bedienen. Dat is echt een groot probleem. Daarnaast is het ingewikkeld in Nederland om alternatieve financieringskanalen aan de man te brengen. Dit zit in onze afhankelijkheid van banken en de zekerheden die zij vragen, met name van de drie grootbanken, die vrij dominant zijn. Nieuwe financieringsvormen zijn nog niet goed ingeregeld en niet goed vindbaar. Daar komt nog bij dat vanuit Europa alles groen moet. Wat gaan we dan met onze grijze economie doen? Gaan we daar dan in één keer mee stoppen? Hoe komt bijvoorbeeld een gemiddeld schoonmaakbedrijf – dat het dak al vol heeft liggen met zonnepanelen – nog aan financiering? We zwemmen met elkaar een trechter in. We moeten ervoor waken dat bijna 80% van het bedrijfsleven dat gewoon zijn ding doet – en waar best nog wel winst te halen valt met duurzaamheid, maar vergroenen niet tot andere businesscases leidt – buiten spel komt te staan.

Op de vraag waartoe MKB-Nederland het kabinet nu oproept, antwoordt Vonhof: “Onze oproep is driedelig. Ten eerste: maak het mkb tot norm voor beleid. Het gemiddelde bedrijf in Nederland heeft zeven werknemers. Die grootte moet uitgangspunt zijn voor het beleid, want dat

is namelijk de grootste groep. 99% van het bedrijfsleven is mkb. Wij zijn niet de uitzondering, maar de regel. Het mkb moet het vertrekpunt zijn voor beleid en de keuzes die gemaakt worden. In het regeerakkoord is gelukkig veel aandacht voor het mkb, maar nu willen we het in de praktijk ook zien gebeuren. Ten tweede: zorg voor toegang tot financiering. Het financieringsinstrumentarium voor het mkb moet echt verbeteren. Er moet voor mkb’ers een plek zijn waar ze alle soorten van kredieten die beschikbaar zijn, kunnen vinden. En ten derde: de financiële tekorten van de overheid mogen in deze toch al onzekere tijd niet afgewenteld worden op ondernemers. We lopen het risico dat het bonnetje van de ellende op hun bordje komt, terwijl ze juist nu moeten investeren in de toekomst, in zaken als verduurzaming en digitalisering.”

Marissen rondt af: “Gemiddeld genomen – zo blijkt uit onze cijfers – staat het mkb er goed voor. Dan zou je de conclusie kunnen trekken dat je niet naar het mkb hoeft om te kijken. Maar de uitdagingen die het mkb tegemoet gaat, vragen om slagkracht en dan heb je wel een redelijk vermogen nodig om in te zetten in het bedrijf. Het pleidooi om te bekijken hoe het mkb te versterken met alle uitdagingen die er zijn, onderschrijf ik helemaal. Het mkb moet ook zijn bijdrage leveren aan de energietransitie en dus verduurzamen. Dat vraagt om extra investeringen naast de investeringen die een onderneming sowieso moet doen om concurrerend te blijven. Het beleid van de overheid moet erop gericht zijn om beide mogelijk te maken. Doe je dat niet, dan hol je het mkb uit.”

Harry Marissen: Wat ik als een van de problemen zie, is dat het mkb steeds lastiger toegang krijgt tot financiering.